

О. М. Ботнаренко,

кандидат юридичних наук, доцент

ORCID ID: <http://orcid.org/0009-0008-0776-8828>

ЮРИДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГУМАНІТАРНОГО РОЗМІНУВАННЯ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ І МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

пр-т Л. Ландау, 27, 61080, м. Харків, Україна

E-mail: botnarenko.alex@gmail.com

Метою статті є теоретичне обґрунтування та розробка концептуальної системи критеріїв оцінювання ефективності забезпечення протимінної діяльності в Україні на основі міжнародних стандартів, з урахуванням національних нормативних орієнтирів та практичних потреб післявоєнного відновлення. **Методи дослідження:** комплексний, порівняльно-правовий та формально-юридичний. **Результати:** проведено комплексний аналіз сучасних підходів до оцінювання ефективності забезпечення протимінної діяльності з урахуванням міжнародних стандартів та національних особливостей України. Досліджено методiku оцінювання, запропоновану М.В. Комісаровим та М.М. Підгородецьким, що базується на кількісних показниках ризику, безпеки та темпів очищення територій, і розглянуто можливості її часткової адаптації для гуманітарного розмінування. Проаналізовано зміст стандарту IMAS 14.10, який встановлює шість основних критеріїв оцінювання ефективності протимінної діяльності: доцільність, ефективність, результативність, вплив, стабільність, безпеку та якість. Окреслено особливості критеріїв оцінювання у надзвичайних ситуаціях, де акцент зміщується на своєчасність, охоплення та захист цивільного населення. Показано, що міжнародні стандарти наголошують на важливості соціально-гуманітарних аспектів розмінування, таких як залучення громад, гендерна рівність і довгострокова стійкість результатів. У межах аналізу українського нормативного поля досліджено зміст Указу Президента України № 722/2019 щодо Цілей сталого розвитку, виявлено їх відповідність міжнародним критеріям оцінювання у сфері гуманітарного розмінування. На основі результатів дослідження запропоновано авторську систему критеріїв оцінювання ефективності протимінної діяльності, яка інтегрує технічні, правові, організаційні, соціальні та освітні компоненти. Обґрунтовано, що комплексна система оцінювання має відповідати принципам сталого розвитку, орієнтуватися на гуманітарні цілі та сприяти формуванню ефективної державної політики у сфері безпеки та післявоєнного відновлення.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення; протимінна діяльність; правове регулювання; гуманітарне розмінування; оцінювання; сталий розвиток.

Постановка проблеми та її актуальність. Проблематика оцінювання ефективності протимінної діяльності набуває особливого значення в умовах післявоєнного відновлення України. Існуючі підходи до оцінки результатів часто зводяться до кількісних технічних показників,

що не повною мірою відображають реальний вплив розмінування на безпеку, відновлення громад та сталий розвиток територій. У контексті інтеграції України у світову гуманітарну систему та виконання міжнародних зобов'язань виникає потреба у застосуванні комплексних

критеріїв оцінювання, що будуть охоплювати як технічні, так і соціальні аспекти мінної безпеки. Аналіз міжнародних стандартів оцінювання протимінної діяльності, зокрема стандарту IMAS 14.10, а також розробка національної системи критеріїв оцінювання ефективності, адаптованої до українських реалій та вимог сталого розвитку є одним із важливих теоретико-правових завдань правової науки та публічного управління у сфері безпеки. Виконання цього завдання сприяє формуванню концептуальної основи для вдосконалення нормативно-правового регулювання, забезпечення належного моніторингу та стратегічного планування у сфері гуманітарного розмінування, а також інтеграції національної системи протимінної діяльності у глобальне безпекове середовище.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та розробка концептуальної системи критеріїв оцінювання ефективності забезпечення протимінної діяльності в Україні на основі міжнародних стандартів, з урахуванням національних нормативних орієнтирів та практичних потреб післявоєнного відновлення.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Теоретичною основою статті виступають теоретико-прикладні дослідження, нормативно-правові акти державного стратегічного планування у сфері протимінної діяльності, а також положення міжнародних стандартів у відповідній галузі. Загалом же висвітленням проблематики протимінної діяльності в Україні займалися такі дослідники, як Л.М. Давиденко, О.А. Дробот, Д.В. Зройчиков, І.В. Івженко, М.В. Комісаров, О.І. Кукурян, М.М. Підгородецький, Д.Д. Плинокос, Д.М. Шабанов та ін., які у своїх працях розглядали різні аспекти цієї сфери – від технічного забезпечення й оперативного управління до адміністративно-правового регулювання та оцінювання ефективності розмінування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з перших спроб системного оцінювання ефективності заходів протимінної діяльності в Україні є методика, запропонована М.В. Комісаровим та М.М. Підгородецьким [1; 2]. Вона орієнтована на підрозділи Збройних Сил України з урахуванням бойового досвіду, набутого під час антитерористичної операції та опе-

рації Об'єднаних сил. У центрі уваги авторів – розмінування як основний і найскладніший вид протимінної діяльності. Методика базується на логіко-часовій моделі реалізації заходів та на системі кількісних показників, що відображають зміну безпекової ситуації у просторі та часі.

Однією з ключових характеристик методики є розроблена авторами математична модель, побудована на основі нелінійної функціональної залежності. Вона дає змогу кількісно визначати рівень безпеки перебування на визначеній території та ступінь ризику втрат від мін і вибухонебезпечних предметів у процесі розмінування. До моделі включено такі параметри, як тривалість операції, продуктивність підрозділів, складність умов, тип ґрунту, щільність забруднення тощо. На основі розрахунків визначаються як абсолютні, так і відносні показники безпеки, ризику, людських втрат та очищених площ. Це забезпечує не лише поточне оцінювання, а й можливість прогнозування ефективності майбутніх заходів.

У межах реалізації загальнодержавної політики у сфері протимінної діяльності зазначена методика також має прикладне значення. Вона може бути використана для оцінки результативності розмінування на контрольованих територіях, обґрунтування управлінських рішень, визначення пріоритетів та оптимального розподілу ресурсів. Показники, які включає методика, можуть бути інтегровані до національних механізмів стратегічного планування, зокрема в межах реалізації Національної стратегії протимінної діяльності до 2033 року [4].

Разом із тим методика зосереджена винятково на розмінуванні як військовому компоненті протимінної діяльності й не охоплює інші її напрями, передбачені законодавством України, зокрема інформування населення про ризики, допомогу постраждалим, соціальну реінтеграцію та знищення запасів боєприпасів озброєння. Також методика не враховує діяльність інших ключових суб'єктів – ДСНС України, Національної поліції України, а також неурядових операторів протимінної діяльності.

Щодо гуманітарного розмінування, методика, попри свою первинну орієнтацію на Збройні Сили України, може бути частково адаптована

для оцінювання технічної ефективності таких заходів. Використання кількісних показників ризику, безпеки, площі забруднення та темпів очищення територій відповідає деяким основам технічних підходів, передбачених Міжнародними стандартами протимінної діяльності. Водночас вона не охоплює соціально-гуманітарні компоненти, зокрема вплив мінної небезпеки на життя населення, ступінь залученості територіальних громад, гендерні аспекти, реабілітацію постраждалих, інформаційно-просвітницьку роботу тощо.

Розгляд системи оцінювання ефективності забезпечення протимінної діяльності, викладеної у стандарті IMAS 14.10 «Керівництво з оцінки заходів протимінної діяльності» (далі – IMAS 14.10) [3], свідчить про прагнення до системного підходу, що поєднує технічні параметри з гуманітарними аспектами в контексті післявоєнного відновлення. Документ не обмежується оцінкою кількісних показників, як-от площ очищених територій чи кількості знешкоджених боєприпасів. Навпаки, він наполягає на тому, що справжній зміст ефективності криється у здатності змінити життя постраждалих людей і громад, зменшити ризики, відновити безпечно використання територій та забезпечити довготривалі соціальні результати.

У центрі методології знаходиться шість основних критеріїв: доцільність, ефективність, результативність, вплив, стабільність та безпека з якістю.

Доцільність (підпункт а) пункту 6.1) передбачає відповідність цілей протимінного втручання реальним потребам вигодонабувачів, держави та донорів. IMAS 14.10 підкреслює, що оцінка доцільності має базуватись на активному залученні громади, врахуванні гендерних та соціальних особливостей, а також адаптивності до змін. У пункті 11.6 зазначено, що втручання має приносити реальні позитивні результати, а не бути просто формальною діяльністю.

Ефективність (підпункт b) пункту 6.1) означає здатність мінімізувати витрати та оптимально використовувати ресурси. Стандарт наполягає на аналізі раціональності, варіантності та ресурсної збалансованості (підпункт а) пункту 7.2). У надзвичайних ситуаціях (пункт 6.2)

акцент переноситься на своєчасність, коли швидкість допомоги важливіша за звичайну економію ресурсів. Це засвідчує гнучкий підхід до оцінювання у кризовому контексті.

Результативність (підпункт с) пункту 6.1) тісно пов'язана з фактом досягнення цілей. Однак важливо не лише те, що очищено певну площу, а чи принесло це користь саме тим, кому було потрібно, і чи мали всі групи населення рівний доступ до вигод. Пункт 7.3 прямо вказує на необхідність гендерного аналізу, особливо в питаннях доступу до землі та її використання після очищення.

Вплив (підпункт d) пункту 6.1) – це оцінка довгострокових наслідків, що можуть бути як позитивними, так і негативними, запланованими чи ні. Важливо, що IMAS 14.10 визнає складність аналізу впливу (пункт 7.4): необхідно оцінити, що сталося б без втручання, і як зовнішні чинники могли вплинути на ситуацію. Саме тому стандарт рекомендує поєднувати кількісні та якісні методи, тріангуляцію джерел, глибинне інтерв'ювання, польові спостереження.

Стабільність (підпункт е) пункту 6.1) розглядається як здатність до підтримки результатів після завершення проєкту. Якщо громада не користується очищеною землею або не має спроможності підтримувати безпеку — втручання втрачає сенс. У п. 7.3 підкреслено, що необхідно аналізувати, як вигодонабувачі використовують результати – тобто, чи перейшла очищена територія з «технічного ресурсу» у «соціальну користь».

Безпека і якість (підпункт f) пункту 6.1) — це дотримання міжнародних стандартів, гарантія надійності очищення, технічної відповідності, правильного маркування, верифікації. У п. 9.1 б сказано, що під час моніторингу необхідно перевіряти не лише факт виконання робіт, а відповідність стандартам IMAS, що гарантує безпеку для персоналу і цивільного населення.

У підпунктах g), h), i), j), k), l) та m) пункту 6.1 наведено додаткові критерії, що можуть використовуватись за потреби: співвідношення ціни і якості, рентабельність, задоволення клієнтів, повторюваність і масштабованість. Це дає змогу оцінити не лише поточну якість

проекту, а й потенціал для розширення, адаптації в інших контекстах, довгострокової користі.

В окремому розділі (пункт 6.2) стандарт визначає критерії для оцінювання у надзвичайних ситуаціях: своєчасність, охоплення, послідовність, координація, захист цивільного населення. Такий підхід забезпечує чутливість до швидко змінних умов конфліктів, катастроф, масових переміщень.

Зміст IMAS 14.10 структуровано за логікою повного циклу оцінки. У розділах 10–13 описано, як формувати цілі оцінювання, як готувати мандат повноважень, як забезпечити незалежність, об'єктивність, якісну методологію, етичність процесу, структуру звіту, зв'язок між висновками, фактами, джерелами та рекомендаціями. Змістом пункту 12.4 підкреслено, що оцінювання має не лише фіксувати результати, а й пояснювати, чому вони були досягнуті або ні, які чинники сприяли або заважали, що можна покращити.

Особливо важливим є розділ 13, де йдеться про виконання рекомендацій. Саме цей етап перетворює оцінку на інструмент змін, дозволяючи виправляти недоліки, масштабувати успіхи, адаптувати стратегії.

Отже, IMAS 14.10 є не просто технічним регламентом оцінки, а методологічною основою для гуманітарної, відповідальної, прозорої та результативної протимінної діяльності. Його концептуальна глибина дозволяє врахувати не лише обсяг виконаних робіт, а й те, як ці роботи змінюють життя людей, відновлюють життєдіяльність постраждалих громад, сприяють сталому розвитку. Зміст документа свідчить про стратегічну зрілість протимінної сфери: від фокусування на «саперних метрах» — до фокусу на людині, безпеці і відновленні довіри у повоєнному суспільстві.

Аналіз Указу Президента України № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [5] (далі – Указ) у контексті критеріїв оцінювання ефективності забезпечення протимінної діяльності, визначених стандартом IMAS 14.10, дає змогу простежити взаємозв'язок між державною політикою сталого розвитку та міжнародними підходами до оцінки результатів у сфері протимінної діяль-

ності. Незважаючи на те, що в самому Указі прямо не згадується протимінна діяльність, низка затверджених цілей безпосередньо або опосередковано стосуються ключових аспектів, що підлягають оцінюванню відповідно до міжнародних стандартів.

У площині доцільності протимінної діяльності, яку стандарт IMAS 14.10 визначає як відповідність заходів актуальним потребам населення, держави та міжнародної спільноти, Указ закріплює національну орієнтацію на глобальні Цілі сталого розвитку ООН, адаптовані до українських реалій. Серед них – подолання бідності, забезпечення доступу до якісної освіти й охорони здоров'я, досягнення гендерної рівності, формування безпечного й відкритого суспільства. Ці напрями виступають не лише загальними соціальними орієнтирами, а й визначальними чинниками у формуванні змісту, напрямів і пріоритетів протимінної діяльності в гуманітарному вимірі. Відтак, сама постановка цілей в Указі свідчить про значущість та доцільність такої діяльності як складової національної стратегії сталого розвитку.

У контексті ефективності, яка в IMAS 14.10 розглядається як співвідношення витрачених ресурсів і досягнутих результатів, положення Указу про запровадження системи моніторингу реалізації цілей сталого розвитку та проведення аналізу прогностичних документів з урахуванням цих цілей дають підстави говорити про наявність базових механізмів оцінювання на рівні державної політики. Це створює передумови для застосування у протимінній сфері відповідних індикаторів ефективності – таких як обґрунтованість розподілу ресурсів, темпи очищення, продуктивність задіяних сил і засобів.

Щодо результативності, що у стандарті IMAS 14.10 передбачає оцінку ступеня досягнення заявлених цілей, важливо зазначити, що в Указі Цілі сталого розвитку прямо визначені як орієнтири для нормативного, стратегічного й програмного планування. Отже, впровадження протимінної діяльності, якщо воно відповідає цим цілям, має потенціал бути визнаним результативним за умови, що дії в цій сфері сприяють зменшенню ризиків для населення, поверненню

безпечного доступу до земель, інфраструктури, джерел доходу тощо.

Важливим елементом є й оцінка впливу. Указ визначає низку цілей, що охоплюють довгострокові соціальні, екологічні та правові зміни – зокрема, розвиток стійких громад, боротьбу з нерівністю, забезпечення правосуддя та безпеки, захист довкілля. Протимінна діяльність, як інструмент безпеки і стабільності, опосередковано підтримує досягнення цих цілей, а її вплив може оцінюватися як через безпосередні зміни (наприклад, зменшення кількості жертв), так і через ширший соціальний ефект – повернення внутрішньо переміщених осіб, відновлення сільського господарства, покращення доступу до освіти й медичних послуг.

Стабільність результатів, яка згідно зі IMAS 14.10 передбачає довготривале збереження досягнень після завершення втручання, також корелює з логікою Указу. Сталий розвиток, за своїм змістом, вимагає не тимчасових рішень, а таких, що сприяють стійкості. У цьому контексті протимінна діяльність має бути інтегрована у ширші процеси відновлення територій, формування локальної спроможності, залучення громад до управління безпекою та землею.

Критерій безпеки й якості в IMAS 14.10, який вимагає дотримання міжнародних стандартів, може бути зіставлений із положеннями Указу про створення ефективних і підзвітних інституцій, доступ до правосуддя та гарантування безпеки громадян. Протимінна діяльність, що виконується відповідно до технічних, правових і гуманітарних норм, є частиною більшої архітектури державної безпеки, на яку спрямовані й цілі сталого розвитку.

У підсумку, зміст Указу Президента України № 722/2019 узгоджується з концептуальними основами критеріїв оцінювання ефективності протимінної діяльності, викладеними в IMAS 14.10. Він створює рамкові умови для інтеграції протимінних заходів у стратегії сталого розвитку та відкриває можливості для подальшого посилення міжвідомчої координації, розробки національних індикаторів оцінки, що поєднують технічні й гуманітарні аспекти, та формування єдиної системи аналітичного супроводу протимінної політики на рівні держави.

З огляду на результати аналізу стандарту IMAS 14.10, Указу Президента України № 722/2019 та національних підходів до оцінювання, доцільно запропонувати оновлений перелік критеріїв оцінювання ефективності протимінної діяльності в Україні. Ці критерії повинні не лише враховувати технічні аспекти розмінування, але й відображати інституційні, соціальні, правові та освітні компоненти, що відповідають сучасному розумінню гуманітарного підходу в протимінній сфері. Зокрема, важливо забезпечити їхню відповідність Цілям сталого розвитку, з урахуванням українського контексту післявоєнного відновлення.

Пропонується включити такі напрями як базові категорії для оцінювання ефективності:

1. Рівень стратегічного планування та координації (оцінювання має враховувати наявність затвердженої національної стратегії протимінної діяльності, операційних планів, ефективність роботи координуючого органу, а також узгодженість дій між військовими та цивільними структурами, що дозволяє оцінити доцільність та організаційну «зрілість» протимінної системи).

2. Стан правового регулювання (охоплює відповідність національного законодавства міжнародним стандартам (зокрема IMAS), правову визначеність процедур сертифікації, моніторингу, звітності, а також наявність нормативної бази щодо соціального захисту протимінної сфери, це важливо для оцінки правової стабільності та відповідності міжнародним зобов'язанням).

3. Рівень інституційної спроможності (пропонується оцінювати кількість і якість національних операторів, їхню здатність забезпечувати повний цикл протимінної діяльності – від нетехнічного обстеження до знищення вибухонебезпечних предметів – та наявність систем внутрішнього контролю якості).

4. Освітня складова (охоплює зміст та якість підготовки операторів, наявність програм сертифікації, практичної підготовки, інклюзивність навчання. Особливо важливим є забезпечення відповідності освітніх програм реальним потребам ринку праці в умовах післявоєнного відновлення).

5. Фінансова сталість (враховує джерела і обсяги державного фінансування, ефективність використання міжнародної допомоги, а також розвиток механізмів співфінансування, зокрема державно-приватного партнерства, як це реалізовано в інших державах (наприклад, Хорватії та Азербайджані)).

6. Технічна ефективність (класичні показники технічного характеру – очищена площа, кількість знешкоджених вибухонебезпечних предметів, впровадження сучасних технологій (дрони, механічні засоби, цифрове картографування) – залишаються важливими для комплексної оцінки).

7. Інформаційна прозорість та цифровізація (передбачає оцінку наявності єдиної цифрової бази даних, доступності інформації для громадян, інтеграції з геоінформаційними системами, а також відкритості даних щодо звітності та закупівель).

8. Рівень охоплення населення програмами ризик-освіти (оцінюється частка населення, охопленого просвітницькою діяльністю, рівень адаптації програм до потреб дітей, внутрішньо переміщених осіб, осіб з інвалідністю, а також інтеграція таких знань у формальну освіту).

9. Соціальна складова (враховується наявність механізмів страхування життя та здоров'я осіб, залучених до розмінування, а також доступ до пільг, медичної, психологічної та юридичної допомоги як для саперів, так і для постраждалих).

10. Результати міжнародної оцінки (критерій охоплює динаміку виконання Україною зобов'язань за Оттавською конвенцією, позиції у щорічному звіті *Landmine Monitor*, а також загальну репутацію держави у сфері дотримання міжнародного гуманітарного права).

Запропонована система критеріїв може слугувати основою для побудови більш гнучкої, реалістичної та відповідальної моделі оцінювання ефективності протимінної діяльності в Україні. Вона поєднує як технічні, так і гуманітарні аспекти та узгоджується зі стратегічними пріоритетами державної політики у сфері сталого розвитку. Такий підхід дозволяє не лише оцінювати результати вже здійснених заходів, але й формувати обґрунтовані управ-

лінські рішення для подальшого планування, підвищення якості й прозорості у сфері гуманітарного розмінування.

Висновки. На основі проведеного аналізу встановлено, що ефективне оцінювання забезпечення протимінної діяльності має спиратися на комплексний підхід, який поєднує технічні, гуманітарні, правові та інституційні критерії. Міжнародні стандарти, зокрема IMAS 14.10, наголошують на пріоритетності оцінки довгострокового соціального впливу, сталості результатів та безпеки громад. Вітчизняна нормативно-правова база, зокрема Указ Президента України № 722/2019, створює підґрунтя для інтеграції протимінної діяльності у стратегії сталого розвитку. Запропонована авторська система критеріїв охоплює стратегічне планування, правову базу, інституційну спроможність, технічну ефективність, інформаційну прозорість, фінансову сталість, соціальні компоненти та відповідність міжнародним зобов'язанням. Її застосування сприятиме підвищенню якості управлінських рішень, забезпеченню прозорості протимінної діяльності та формуванню ефективної державної політики у сфері мінної безпеки.

Література

1. Комісаров М., Підгородецький М. Методика оцінювання ефективності виконання заходів протимінної діяльності. *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. 2022. Вип. 1. С. 13–18. URL: <https://surl.li/wigsah> (дата звернення: 15.04.2025).
2. Комісаров М. Удосконалена методика оцінювання ефективності функціонування системи протимінної діяльності. *Journal of Scientific Papers Social development & Security*. 2024. Вип. 1. С. 84–99. URL: <https://surl.li/wnlxrn> (дата звернення: 15.04.2025).
3. Керівництво з оцінки заходів протимінної діяльності: Стандарт IMAS 14.10. URL: <https://goo.su/ejjJ0ZO> (дата звернення: 15.04.2025).
4. Національна стратегія протимінної діяльності на період до 2033 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 черв. 2024 р. № 616-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>

show/616-2024-%D1%80#Text (дата звернення: 15.04.2025).

5. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 13 верес. 2019 р. № 722/2019. URL: <https://goo.su/gX2F0r> (дата звернення: 15.04.2025).

References

1. Komisarov M., Pidhorodetsky M. Metodyka otsynuvannya efektyvnosti vykonannya zakhodiv protyminnoyi diyalnosti. *Suchasni informatsiyni tekhnolohiyi u sferi bezpeky ta oborony*. 2022. Vyp. 1. S. 13–18. URL: <https://surl.li/wigsah> (data zvernennya: 15.04.2025).

2. Komisarov M. Udoskonalena metodyka otsynuvannya efektyvnosti funktsionuvannya systemy protyminnoyi diyalnosti. *Journal of Scientific Papers Social development & Security*. 2024.

Vyp. 1. S. 84–99. URL: <https://surl.li/wnlxrn> (data zvernennya: 15.04.2025).

3. Kerivnytstvo z otsinky zakhodiv protyminnoyi diyalnosti: Ctandard IMAS 14.10. URL: <https://goo.su/ejjJ0ZO> (data zvernennya: 15.04.2025).

4. Natsionalna stratehiya protyminnoyi diyalnosti na period do 2033 roku: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 28 cherv. 2024 r. № 616-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616-2024-%D1%80#Text> (data zvernennya: 15.04.2025).

5. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrayiny na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 13 veres. 2019 r. № 722/2019. URL: <https://goo.su/gX2F0r> (data zvernennya: 15.04.2025).

Oleksii Botnarenko

**LEGAL FRAMEWORK FOR ASSESSING THE EFFECTIVENESS
OF HUMANITARIAN DEMINING: LEGAL CONTEXT
AND INTERNATIONAL STANDARDS**

Kharkiv National University of Internal Affairs
L. Landau Ave., 27, 61080, Kharkiv, Ukraine
E-mail: botnarenko.alex@gmail.com

*The aim of the article is to theoretically substantiate and develop a conceptual system of criteria for assessing the effectiveness of mine action in Ukraine based on international standards, taking into account national regulatory guidelines and practical needs of post-war reconstruction. **Research methods:** comprehensive, comparative legal and formal legal. **Results:** the article provides a comprehensive analysis of modern approaches to assessing the effectiveness of mine action, taking into account international standards and national characteristics of Ukraine. The assessment methodology proposed by M.V. Komisarov and M.M. Pidgorodetsky, based on quantitative indicators of risk, safety and rates of territory clearance, is studied, and the possibilities of its partial adaptation for humanitarian demining are considered. The content of the IMAS 14.10 standard is analyzed, which establishes six main criteria for assessing the effectiveness of mine action: feasibility, effectiveness, efficiency, impact, stability, safety and quality. The features of the assessment criteria in emergency situations are outlined, where the emphasis is shifted to timeliness, coverage and protection of the civilian population. It is shown that international standards emphasize the importance of socio-humanitarian aspects of demining, such as community involvement, gender equality and long-term sustainability of results. Within the framework of the analysis of the Ukrainian regulatory field, the content of the Decree of the President of Ukraine No. 722/2019 on Sustainable Development Goals was studied, and their compliance with international assessment criteria in the field of humanitarian demining was revealed. Based on the results of the study, an author's system of criteria for assessing the effectiveness of mine action activities was proposed, which integrates technical, legal, organizational, social and educational components. It was substantiated that a comprehensive assessment system should comply with the principles of sustainable development, be oriented towards humanitarian goals and contribute to the formation of effective state policy in the field of security and post-war reconstruction.*

Key words: administrative and legal support; mine action; legal regulation; humanitarian demining; assessment; sustainable development.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2025